

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ Й ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
ЖУРНАЛІСТИКИ
Кафедра англійської філології та світової літератури імені
професора Олега Мішукова**

**МЕТАФОРИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ БОЛЮ В АНГЛОМОВНИХ
КІНОФІЛЬМАХ**

Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня вищої освіти магістр

Виконала: здобувачка 2 курсу 251М групи
Спеціальності 014.021 Середня освіта
(Мова і література англійська)
Освітньо-професійної програми
«Середня освіта (Мова і література
англійська)»
Петрів Ольга Романівна
Керівник: док. пед. н., професор,
Заболотська Ольга Олександрівна
Рецензент: док. філол. н., доцент,
Романова Наталя Василівна

Херсон - 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Базові поняття дослідження	6
1.1. Ключові поняття дослідження.....	6
1.2. Номінативне поле концепту БІЛЬ	8
РОЗДІЛ 2. Актуалізація концепту БІЛЬ в англомовному кіно дискурсі	10
2.1. Осмислення концепту БІЛЬ в кінострічці “ <i>Now is good</i> ”	10
2.2. Реалізація концепту БІЛЬ у фільмі “ <i>Third Star</i> ”	15
РОЗДІЛ 3. Інтерпретація концепту БІЛЬ як душевного та ментального страждання	22
3.1. Об’єктивація концепту БІЛЬ у фільмі “ <i>Wonder</i> ”	22
3.2. Репрезентація концепту БІЛЬ у кінотексті “ <i>Everything, everything</i> ”	27
3.3. Актуалізація концепту БІЛЬ у кінострічці “ <i>A little bit of heaven</i> ”	33
ВИСНОВКИ	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	44
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	48

ВСТУП

Осмислення людиною навколишньої дійсності змінилося з публікацією книги Д. Лакоффа і М. Джонсона «Метафори якими ми живемо». Світ та явища в ньому стали по-іншому сприйматися науковцями, дослідниками: одні поняття усвідомлювалися через інші. Так виникла теорія концептуальної метафори, смислом якої є актуалізація одних концептів в термінах інших.

Концепт досліджувався як вітчизняними так і зарубіжними науковцями протягом цілого століття, починаючи з праць А. Аскольдова і до сьогодення. Однак так і не існує єдиного погляду на визначення цієї дефініції та її типології. Сучасні науковці розглядають концепт з позицій лінгвокогнітивного, семіотичного, етнокультурного, онтологічного, логічного, лінгвопсихологічного підходів.

Останнім часом все частіше вчені звертаються до розгляду емоційного стану персонажів кінофільмів, зосереджуючи увагу на дослідженні позитивних емоційних станів: радість, щастя, захоплення. Проте значна кількість кінофільмів присвячена переживанням героїв, серед яких розпач, розчарування, страждання, біль посідають провідні позиції.

У лінгвістичному ракурсі концепт БІЛЬ досліджують як феномен картини світу певної нації (Ахмет Алі Айдин, Є. Собіпан) та як конститuent індивідуальної картини світу письменника: Н. Коч, Ю. Лисанець, М. Марусяк, Н. Мочалова. Учені В. Брицин, О. Рахіліна, Т. Резнікова, Г. Яворська апелюють до цього ментального утворення у праці «Концепт БІЛЬ у типологічному висвітленні». На сьогодні недослідженою залишається проблема актуалізації концепту БІЛЬ в англomовному кіно дискурсі, що і визначає **актуальність** поданої розвідки.

Зв'язок теми з науковими програмами, планами, темами.

Кваліфікаційна робота виконана відповідно до науково-дослідної теми: «Лінгвокогнітивні та комунікативні аспекти дослідження тексту» (державний реєстраційний номер 0117U006792).

Мета дослідження – визначити особливості метафоричного осмислення концепту БІЛЬ в сучасних англомовних кіно текстах.

Об'єкт дослідження – концепт БІЛЬ та засоби його вербального втілення в англійській мові.

Предмет – метафора як засіб актуалізації концепту БІЛЬ в англомовних кіно текстах.

Матеріалом дослідження слугували скрипти та субтитри англомовних кінофільмів 2006 – 2018 р.р., зокрема “*Now is good*”, “*Wonder*”, “*Third Star*”, “*Everything, everything*”, “*A little bit of heaven*”.

Об'єкт, предмет та мета визначили низку **завдань** для їх **вирішення**:

- 1) Охарактеризувати ключові поняття дослідження;
- 2) Визначити мовні одиниці, які структурують номінативне поле концепту БІЛЬ;
- 3) Виявити засоби актуалізації концепту БІЛЬ в проаналізованих кінострічках та реконструювати концептуальні метафори, в яких реалізується фізична складова болю;
- 4) Встановити особливості осмислення концепту БІЛЬ як ментального та душевного страждання в англомовному кіно дискурсі.

У ході дослідження було використано такі **методи**: *описовий метод* (для опису концепту та основних рис кіно дискурсу), *метод семантичного аналізу* (для виявлення семантики лексичних одиниць у відповідних контекстах), *метод польового моделювання* (для виокремлення компонентів ядерної та периферійної структури поля концепту БІЛЬ), *метод інтерпретаційно-текстового аналізу* (для

визначення специфіки актуалізації концепту БІЛЬ у сучасному англomовному кіно дискурсі).

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в ньому вперше визначено особливості осмислення концепту БІЛЬ як фізичного та ментального/емоційного стану людини в англomовному кіно дискурсі.

Практичне значення роботи полягає у тому, що основні результати дослідження можуть бути використані у курсі «Новітні досягнення у галузі лінгвістики», при написанні курсових та кваліфікаційних робіт.

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження було надруковано статті:

1. «Метафоричне втілення концепту БІЛЬ у англomовному художньому фільмі “Now is good”». Альманах «Магістерські студії» Херсон. ХДУ. Випуск XX. 2021.
2. «Реалізація концепту БІЛЬ у фільмі “Wonder”»/ Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції “International scientific innovations in human life” (20-22 жовтня). Манчестер, 2021.

Взято участь у IV Міжнародній науково-практичній конференції “International scientific innovations in human life” (20-22 жовтня). Манчестер, 2021.

РОЗДІЛ 1

БАЗОВІ ПОНЯТТЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Ключові поняття дослідження

Ретроспективний аналіз наукових праць українських та зарубіжних учених довів зацікавленість проблемою визначення, трактування та аналізу засобів вербалізації концептів як у художньому так і в кіно дискурсі.

Низка вчених розглядають цю дефініцію з позицій лінгвокогнітивного підходу (А. Бабушкін, О. Кубрякова З. Попова, Й. Стернін), інші – доводять зв'язок даного утворення з культурою й етносом народу, через мову якого воно існує. Слушними є думки і прихильників семіотичного та лінгвопсихологічного підходів, у фокусі уваги яких досліджується концепт. Останнім часом з'являються праці, в яких концепт досліджується як об'єкт лексикографії. Будучи універсальним поняттям, концепт не має єдиного визначення і типології. Спроби українських лінгвістів (Приходька А., Кагановської О.) класифікувати концепти призвело до певної їх узгодженості як універсальних та специфічних утворень, які поділяються на регулятивні/не регулятивні, параметричні/непараметричні. Особливо спірною є підрозділ концептів на класи: логіко-філософського порядку, категоріальні, теософські, телеономного, антропоморфного та морального порядку, гуманітарного, етно-психо-культурного та культурно-специфічного порядку. Розвідки вчених надали можливість скласти ієрархію концептів і розрізнити мега, мезо та мета концепти.

У контексті нашого дослідження концепт БЛІВ виокремлюємо як специфічний, непараметричний, що належить до класу концептів телеономного порядку, зокрема емоційно-телеономних феноменів.

У результаті дослідження ключових понять кваліфікаційної роботи «кіно текст», «кіно дискурс», «кіно діалог» встановлено їх кореляцію: сукупність кіно текстів складає кіно дискурс, послідовність кіно діалогів об'єднуємо у кіно текст.

Значний інтерес до розвідок засобів актуалізації концептів у кіно дискурсі обумовлено тим, що кінематограф став невід'ємною складовою нашого життя. Сьогодні усі версти населення не мислять життя без кінофільмів. Розважальний, навчальний та експерієнційний характер кіно доводить його домінуючу роль. І тому не випадково все частіше у фокусі уваги досліджень постає саме кінематограф. Відходячи від своїх проблем, глядачі переживають за долі героїв улюблених кінострічок, емоційно розділяючи їх радощі й незгоди, щастя і розпач, успіхи та невдачі. Усі прагнуть щасливої кінцівки, та не завжди це так. Навіть у мелодрамах позитивні емоції супроводжуються й негативними подіями. Таке життя і воно достовірно відображено у кінематографі.

Семантичний аналіз кіно контекстів сучасних кінострічок дозволив виявити значну кількість мовних одиниць, що актуалізують концепт БІЛЬ. На основі спільної семи виявлених мовних засобів і частоти їх використання у кінофрагментах, структуру концепту розглядаємо як поле з певною організацією його конструктивних елементів. Ядренневу площину концепту складають лексичні одиниці різної морфологічної належності, що більше всього асоціюються з відчуттям болю. Периферійну зону утворюють номінативні одиниці, об'єднані за асоціативним чи конотативним значенням.

Отже, концепт розглядаємо як ментальне утворення, що існує у свідомості людини, нації відповідно до їхнього світосприйняття та особистісного тезаурусу.

1.2. Номінативне поле концепту БІЛЬ

Як і будь який інший концепт, дане утворення можна представити у вигляді польової структури з ядром, зоною навколо ядра та периферією.

Для цього звернемося до словників і визначимо лексеми, які входять до структури номінативного поля концепту БІЛЬ. За словником *Dictionary by Merriam-Webster* лексема *pain*, яка є ядром номінативного поля концепту БІЛЬ, має такі дефініції:

1) *a localized or generalized unpleasant bodily sensation or complex of sensations that causes mild to severe physical discomfort and emotional distress and typically results from bodily disorder (such as injury or disease)* [28];

2)a: *a basic bodily sensation that is induced by a noxious stimulus, is received by naked nerve endings, is associated with actual or potential tissue damage, is characterized by physical discomfort (such as pricking, throbbing, or aching), and typically leads to evasive action* [28];

b: *mental or emotional distress or suffering* [28].

Оксфордський словник потрактовує це поняття як:

mental or emotional difficulty

- the pain of something *the pain of separation*
- the pain of doing something *It took him several years to get over the pain of losing his job* [36].

Кембриджський словник дає більш розширене розуміння поняття біль:

1) *a feeling of physical suffering caused by injury or illness:*

pain *There are drugs you can take to ease the pain.*

agony *Mothers will often talk about the agony of childbirth.*

soreness *If you sailed through the exercises without soreness, you can move on.*

ache *I developed a dull ache in my jaw.*

discomfort *Sometimes receding gums can cause discomfort.*

sting *Bee stings can cause an allergic reaction in some people* [27].

2) *emotional or mental suffering* [27].

Прикметники *painfull*, *painless* також входять в ядерну зону номінативного поля концепту БІЛЬ.

Навколо ядренневу зону складають інші дефініції, що є синонімічними з лексемою *pain* в різних кінофільмах:

ache *a usually dull persistent pain, a condition marked by aching*

- pang, - *sharp pain*
- smart - *pain, that hurts*
- sting, - *sharp pain*
- stitch, - *sharp pain*
- twinge - *attack of sharp pain*

Периферійну зону номінативного поля концепту БІЛЬ утворюють мовні одиниці, які за своїм конотативним значенням асоціюються з біллю фізичною або душевними стражданнями: *agony, soreness, discomfort, sting, prick, shoot, throe, tingle. suffer, hurt, trouble.*

У такий спосіб тотожні асоціативні конотації дозволяють згрупувати лексичні одиниці в одне номінативне поле.

Отже, концепт БІЛЬ має польову структуру, ядро якої презентовано лексичними одиницями *pain, painfull, painless*. Навколо ядренневу зону утворюють контекстуальні синоніми: *ache, pang, smart, sting, stitch, tingle, twinge*. Поняттєва площа концепту БІЛЬ включає семантичне навантаження інших номінативних одиниць *agony, soreness, discomfort, prick, shoot, throe, tingle, suffer, hurt, trouble*, котрі складають периферійну зону даного лінгвістичного утворення.

РОЗДІЛ 2

АКТУАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ БІЛЬ В АНГЛОМОВНОМУ КІНО ДИСКУРСІ

2.1. Осмислення концепту БІЛЬ в кінострічці “*Now is good*”

Кінострічка «Зараз саме час» з’явилася у 2012 році завдяки бажанню режисера Ола Паркера підняти болючу проблему боротьби хворої на рак людини за життя. Особливо гостро постає ця проблема стосовно молодій особистості, яка ще не відчула смак життя, не зрозуміла його швидкоплинність, не зустріла своє кохання і не усвідомила дивовижності моментів закоханості.

Головна героїня фільму – хвора на лейкоз Тесса – 17 річна дівчинка, яка не полюбляє тусовки, активне життя. Щоб не відчувати жалю від друзів і знайомих, вона пішла зі школи і проводить свій час з родиною та подругою Зої. Дівчина ставить перед собою певні виклики, щоб насолодитися кожною миттю життя, що залишилося. Склавши лист бажань, вона вирішує перш за все – зайнятися сексом з хлопцем. На думку її подруги це надасть їй сил і відчуття життя.

- *Moments... This is one. If I do this with someone I don't know, does that make me a slag?*
- *It makes you alive....[43].*

Лексема *moments* імплікує концепт ЖИТТЯ, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ.

Ще одним бажанням дівчини стало допомогти тим, хто хворий на рак. Тому вона погоджується з пропозицією батька виступити на телебаченні, щоб своїм досвідом підбадьорить інших хворих і розповісти як вона живе і бореться з біллю:

- *And now I'm delighted to have as my guest in the studio a very brave young lady indeed, Tessa Scott. Tessa's been living with leukemia for the past four years....*
- *There are other ways to maintain her health... That's why we're here really, to raise awareness,*
- *It's true that if I kept going with the chemo, I'd probably live a bit longer. But it made me feel so bad. And there are things I want to do before I die. I nearly had sex last night, which isn't actually technically against the law of course, but it was so crap the guy should be arrested anyway. Next I'm planning to take drugs.*
- *That's enough, Tessa. Very amusing. Sex and drugs and rock 'n' roll. Ladies and gents, I think you'll agree there is a young lady taking life by the horns. Thank you very much, Tessa and her dad....[43].*

Можливо для нормальної людини звучать дуже незвичними такі бажання дівчини, але репліка ведучого програми *a young lady is taking life by the horns* доводить, що хвора людина здатна робити будь-які зусилля, навіть безглузді, щоб заглушити біль як фізичну так і душевну. Перекручування фразеологічного звороту в наведеному контексті імплікує концепт БІЛЬ і сприяє вилученню концептуальної метафори ХВОРОБА ЦЕ БІЛЬ.

Як будь-яка людина і дівчина – Тесс мріяла про справжнє кохання і вона зустріла хлопця, свого нового сусіда. Чим більше вони пізнавали про один одного, тим вона усвідомлювала свою закоханість Адамом. Навіть схожим був їх стан: він страждав від болю за втрату батька, який загинув в автокатастрофі, а мати не змогла справитися з цією втратою і мала психічний розлад. Адам вступає до коледжу, та за ради матері він бере академвідпустку, щоб доглядати за нею:

- *Do you go to college? - Yeah, I had a place. Then some stuff happened, you know. I know what happened. I'm sorry for your loss....[43].*

Тесс страждає від фізичного болю, який задає їй хвороба. Та коли вони разом, вони забували про свої страждання і поринали в атмосферу закоханості.

...A good long cross-country hike. Excellent. Because my big problem is too much energy to burn....[43].

Свою біль Тесс називає великою проблемою і намагається здолати її завдяки потоку енергії, що йде від життя. Насолода життям дає сили побороти біль і страждання. Словосполучення *A good long cross-country hike* імплікує концепт ЖИТТЯ і уможлиблює вилучення концептуальної метафори БОРОТЬБА З БОЛЛЮ ЦЕ ЖИТТЯ.

Усі бажання на листку залишаються ще невиконаними, коли дівчині повідомляють тяжкий вирок: стан її здоров'я значно погіршується:

... We performed some tests last night. I'm afraid the cancer has spread to your spinal fluid. Things are progressing more quickly than we first thought. You've moved further down the line.

- *What's the worst that can happen? It'll hurt. It already hurts...[43].*

Доктори радять їй виконати лист її бажань та для неї залишається одне бажання – жити. Жити, щоб бачити кохану людину, жити, щоб бути поряд з ним. Дівчина благає батька дозволити їм жити разом. Батько відмовляється і радить хлопцю залишити Тесс, щоб не задавати їй болю.

- *Tessa doesn't need nursing.*

- *Yes, she does. And she will more and more. And you, my young friend, you're simply not up to the task. So, why don't you do us all a favor, and piss off out of what's left of her life....[43].*

Словосполучення *you're simply not up to the task* імплікує концепт ПІДТРИМКА, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ. Щоб здолати біль, дівчині треба мати підтримку рідних і близьких людей. Батько має сумнів стосовно того, чи може Адам бути підтримкою для його доньки в цей час.

Життя подає не тільки погані, але й добрі сюрпризи Тесс. І одним з них стає рішення подруги Зої залишити дитину і народити немовля. Тесс радіє новому життю і можливості бути першою, хто побачить малюка. Але часу залишилося небагато для неї. Тому вона ставить собі за мету дожити до цього моменту:

- *I'm keeping the baby.*
- *Really? Yeah.*
- *Yes. It's a girl. I'm having a girl. And I'm gonna call her Lauren. That's what I'm gonna do.*
- *I want to be there. If you don't want me in the birth, then I can sit outside and come in afterwards.*
- *It's five months away.*
- *Then it's something to aim for. You see, some people would find this beautiful....[43].*

Ця новина знов повертає її до життя. Вислів *it's something to aim for* імплікує концепт НАДІЯ, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ. Надія побачити нове життя дає їй сили боротися з хворобою і болем, яку вона задає.

Також Тесс має надію саме зараз бути щасливою поряд з коханим хлопцем: насолоджуватися його присутністю, підтримкою, піклуванням:

- *Stay with me. Stay the nights.*
- *What do you want from me, Tess?*
- *Nighttime. Sleeping together. Waking up together. Breakfast...[43].*

Лексема *together* імплікує концепт ЄДНІСТЬ, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ. Лише разом можливо побороти біль.

Кохання дало можливість Тесс мріяти про їх майбутнє і планувати навіть подальше життя:

- *I'll put it on my new list.*
- *Along with what?*

- *Too many things. Spring. Daffodils and tulips. A long train journey. A peacock. Bed and breakfast. A joint bank account. Listening to you snore for years and years.*
- *I don't snore. Do I snore?*
- *You will when you get old. To go to a parents' evening, and our child's a genius. Actually, all three of our kids....[43].*

Вислів *Too many things* імплікує концепт ЖИТТЯ, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ і уможлиблює вилучення концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ЖИТТЯ.

- *Just being with you.*
- *So, is the love cure still working its magic? You tell me. I should recommend it to all my patients....[43].*

Адам впевнений, що кохання може створити чудо:

- *I'm doing "keep death away" spells. I've put garlic above all the doors and at the four corners of Tessa's bed....[43].*

Словосполучення *the love cure* експлікує концепт КОХАННЯ і сприяє вилученню концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ КОХАННЯ. Та на жаль хвороба не відступає і Тесс залишається мало часу на цім світі. Її турбує питання, наскільки болючим буде її кінець. Медична сестра запевняє, що ліки допоможуть їй подолати біль:

- *Tell me how it will be.*
- *You won't want to eat much from now on. You'll be thirsty. And sometimes feverish. You'll want to sleep a lot. You'll have little or no energy. Will it hurt?*
- *No. The morphine will make sure you're not in any pain. It will give you some beautiful dreams....[43].*

Лексема *morphine* актуалізує концепт ЛІКИ, в термінах якого осмислюється концепт ХВОРОБА і уможлиблює конкретизацію концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ХВОРОБА у БІЛЬ ЦЕ ЛІКИ.

Тесс розуміє, що життя після її смерті не може зупинитися для її батька, брата, матері. Тому вона радить батькові шукати роботу і почати знов працювати за фахом. Бо життя триває і це дає їй сили думати, що батько не буде страждати після її смерті:

- *You're gonna have a life again.*
- *I never had a life. I was an accountant.*
- *And now you can do anything....[43].*

Словосполучення *have a life again* вербалізує концепт ЖИТТЯ. Увесь сенс життя – це сукупність миттєвостей: приємних і важких, які супроводжують нас до кінця нашого земного існування:

- *Hey, we're all here, Tessa. We all love you so much. You've done so well. You can go now. You can go.*
- *Bye, Tess. Haunt me if you like. I don't mind.*
- *..... Moments... All gathering towards this one....[43].*

Таким чином, інтерпретаційно-текстовий аналіз кінофільму уможливив вилучення концептуальних метафор, які лежать в основі осмислення концепту БІЛЬ: БІЛЬ ЦЕ ХВОРОБА, ЖИТТЯ, ЄДНІСТЬ, ПІДТРИМКА, КОХАННЯ, ЛІКИ. У контексті цього фільму концепт БІЛЬ актуалізує обидва свої значення: як фізичного, так і душевного страждання.

2.2. Реалізація концепту БІЛЬ у фільмі “Third Star”

Сюжет фільму «Третя зірка» також пов'язаний з болем людини як фізичною так і ментальним стражданням. Головний герой, який веде розповідь і є наратором – хворий. Він вже не сподівається зустріти своє 30-річчя. Родина співчуває його болю, та це дратує хлопця і у день свого народження 29 річниці, він вирішує поїхати з друзями до свого улюбленого міста, подалі від болі і смутку, бо батьки не повинні бачити

смерть своїх дітей. Його друзі: Дейв, Білл та Майл намагаються допомогти йому досягти мети:

The thing about life is ... I'm 29, but I don't know if I live till 30. My mate Davy has been helping out since he was made redundant as he was head of a PR firm.....my sister Chloe's help her girls. ...Bill... hates TV job. He wants to plant a tree for me when we get to my place... My parents keep a calm face... but... no one should outlive their children. It is their tragedy. I have a plan... to escape![44].

Номінативна одиниця *tragedy* імплікує концепт ХВОРОБА, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ і уможливають вилучення концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ХВОРОБА. Головний герой не може бачити страждань своєї родини, спричиненої його хворобою. Це змінює його світобачення і він хоче утекти від всіх, щоб жити і відчувати життя без співчуття рідних. Молодість його друзів надихає його ще боротися за життя. Місцем, де він буде сповнений життя, йому здається саме бухта Барафандул:

So my friends are moving with me to my favourite place on earth Barafundle Bay Miles....[44].

Усі необхідні приготування зроблені. Білл зробив візок для хворого Джеймса, щоб йому було легко пересуватися місцевістю.

Друзі взяли палатки, ковдри, їжу, ліки для Джеймса і все необхідне. Подорож буде довгою, бо місто куди вони намагаються дістатися знаходиться дуже далеко і багато миль треба пройти, щоб досягти мети. І подорожуючи, хлопці розповідають про своє минуле життя і філософськи дискутують стосовно тих міст, де вони ще не були і хотіли б відвідати:

- *Loving this, boys, loving this!*

- *Oi! Alcohol and morphine can't be mixed.... I'll have never taken LSD...*

- *I've never been to Birmingham.*

- *I've never sailed around these places?*

- *We have forgotten that you'll never play in the World Cup Final or ... have not been the first man on Mars*[44].

Вони намагаються відволікти увагу Джеймса від болю і думок. Лексема *morphine* імплікує концепт СТРАЖДАННЯ, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ.

По дорозі їм зустрілась таверна, де люди, перевдягнуті в білих та сірих ангелів, пиячили. Само по собі таке явище є нонсенс: ангели не можуть пиячити. Один з мешканців вкрав часи і збіг. Друг Джеймса здогнав його та замість того, щоб віддати годинник його власнику, хлопець в образі білого ангела, викинув годинник у море:

- *Where did you get this watch?*
- *My father presented it for Birthday. It's a Rolex Oyster Perpetual Sea Dweller 4000...*
- *But your dad is a liar - it's a fake. Give it to me!*
- *Do you like my wings?*
- *Give me this watch or I'll tear your wings off!*
- *I don't like fakes.....* [44].

Жорстокість і непорозуміння людей наводять на думку про те, що будь хто може задати іншому болю. А біль може бути як фізична так і душевна. Повернувшись до таверни, Майл розповів іншим хлопцям про цей випадок, почувши це, місцеві мешканці напідпитку почали бійку. І вже побиті хлопці ледве змогли утекти від грандіозної битви:

- *Davy, go away!*
- *What are you doing? Don't hit him! He's got cancer!*
- *You don't fight with cancer people.....* [44].

Інтерпретаційно-текстовий аналіз наведеного уривку з кінофільму уможлиблює вилучення концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ПІКЛУВАННЯ. Світ перевертається для Джеймса коли він відчуває співчуття. Не цього він прагне. Щоб якось відволікти увагу всіх та змінити щось, Деві викидає запасні речі хлопців і викликає бурю незадоволення:

- *All your spare clothes are disappearing...*
- *Why?*
- *We needn't modern life's wasteful comforts...*
- *What?!*
- *We are going to be close to nature.*
- *Don't chase him, you just encourage...*
- *Don't wrestle again! I'm bored of seeing wrestle....[44].*

Підкреслені вислови імплікують концепт ПІДТРИМКА, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ.

По дорозі до Бухти треба переправитися на паромі на той берег, щоб досягти кінцевого пункту призначення. Питання службовця шокують друзів, в той час їх відповіді показують, що всі вони повернуться назад не пізніше як в суботу. Для розуміння сюжету фільму цей епізод є важливим: усі вони борються за життя Джеймса і сподіваються на краще. Все частіше біль не дає йому спокою і така подорож знищує його сили:

- *Just need to take some meds, I'll be okay Don't tell the others.....*
- *What do you think... Davy, Come on!*
- *I don't know. I wanna believe in something like .. God. I do.*
- *I believe in Reincarnation: to be born again...*
- *I think a belief in buddhist faith about a kind of constant energy is worth doing. Quantum physicists have proven its existence... [44].*

Інтерпретаційно-текстовий аналіз наведеного уривку уможливило вилучення концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ СМЕРТЬ.

Як компас для друзів під час їх подорожі були зірки і особливо Третя зірка, на яку вони й мали держати орієнтир:

- *The third star is to the right and then straight on till morning*
- *I thought it was only the second star....[44].*

Словосполучення *the third star* імплікує концепт ЖИТТЯ, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ. Таке життя як у Джеймса може задавати тільки душевних страждань.

Серед речей, що були підготовлені для подорожі, є вогні для салюту. Коли візок для хворого впав зі скелі і друзі були змушені по-черзі нести Джеймса, Дейв вирішив запропонувати салют на місці їх тимчасової зупинки, щоб легко було просуватися далі:

- Guys! If this weather keeps up, let's anchor down here for an extra night.. and make the fireworks.

- We wanted to realize this idea, because you love looking at the stars and Dancing through the cosmos... that's why we were going to produce a firework display for you at Barefundle. But they weigh a ton so can we just do it here?[44].

Така подія була сюрпризом для хворого Джеймса і він радів, що друзі розуміють його і намагаються скрасити його переживання і біль.

Яскраве дійство і сяйво засвітило обличчя хлопців, на яких була радість. Лексема *fireworks* імплікує концепт ПІКЛУВАННЯ, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ.

Та як би не намагалися друзі покращити участь Джеймса, біль стає все більше і більше і від морфію починають з'являтися видіння. Джеймс бачить море і Чоловіка, який стоїть у воді і дивиться далеко за горизонт.

З внутрішнього монологу Джеймса ми можемо зрозуміти, що він прагне жити і сподівається, що час відступить і допоможе йому здійснити омріяне:

I don't want to die! I want...to have more time. I was going to do so much! I was going to be special.... I love my life. Cancer can't be an excuse for being an ego man....[44].

Інтерпретаційно-текстовий аналіз уривку дає можливість вилучити концептуальну метафору БІЛЬ ЦЕ ХВОРОБА.

Коли нарешті без сил вже і з фізичним болем Джеймс досягає мети, він вважає цей момент і місто дарунком долі, який він отримав завдяки допомозі друзів:

- *Jesus! Barafundle Bay. Thank you. I have nothing so peaceful as the sound of the ocean?....[44].*

Здається все, про що мріяли, – досягнуто і можна насолодитися життям на відведені долею дні, місяці. Та Джеймс мріє не про це. Ті видіння, що з'являлися, були не випадкові. Це Ангел Охоронець вже показував його кінець. І пригнічений долею і стражданнями, які він задає батькам, друзям, Джеймс вирішує раптово зупинити цей процес і прискорити свій кінець:

- *Tomorrow, I'm going to swim out into the middle of the bay and I'll not return. I am asking you to let me swim...*

- *No - No - Jim. We can't let you do this.*

- *You can.*

- *This was your plan? We thought you wanted to live.*

- *Because of the pain... Because of the drugs that I took for the pain ..You see it. My life is taking over and gradually I am thinking about pain and that's not worth living for... [44].*

Повтор лексеми *pain* у наведеному фрагменті експлікує концепт БІЛЬ, а словосполучення *that's not worth living for* імплікує концепт СМЕРТЬ. БІЛЬ ЦЕ СМЕРТЬ для близьких і друзів, але для Джеймса СМЕРТЬ ЦЕ ПОЗБАВЛЕННЯ БОЛЮ.

Такий кінець подорожі не хотів ніхто і не думав навіть про таке. Друзі обурені жорстоким рішенням Джеймса і не погоджуються з його наміром зупинити життя. Вони намагаються відмовити його від такого рішення та не в змозі. Він вже все вигадав і радить всім зробити так як він хоче:... *You tell the police that you didn't see me in the morning and started searching the dunes and then you saw something in the sea. You swim to get me but it was too lateI have never been so alive as now, but I want to finish it! ... finally ... finish something....[44].*

Для Джеймса зараз важливо зробити щось важливе у житті, сміливий вчинок навіть якщо він зупинить життя собі:

- *If I swim out and the sea takes me it's different I would be making a choice I want to be conscious until I'm gone, I want to feel something even if it's the pain Of salt water in my lungs. I want to FEEL To fight Something ... huge and ... terrifying and brave.*

- *I promised your mum to come back with you.*

- *Please! Now I say a morphine toast to you all to remember the anniversary of my birth.... Remember that I loved all you.. And that you full my life with happiness... Don't percept it as a tragedy ...[44].*

Інтерпретаційно-текстовий аналіз даних фрагментів уможлиблює вилучення концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ВТРАТА БЛИЗЬКИХ.

Таким чином, у контексті поданого кінофільму реалізується значення концепту БІЛЬ як фізичного болю і душевного страждання, яке актуалізують за допомогою відповідних концептів ХВОРОБА, ПІДТРИМКА, ПІКЛУВАННЯ, СТРАЖДАННЯ, ЖИТТЯ, СМЕРТЬ, ВТРАТА БЛИЗЬКИХ.

РОЗДІЛ 3

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ КОНЦЕПТУ БІЛЬ ЯК ДУШЕВНОГО ТА МЕНТАЛЬНОГО СТРАЖДАННЯ

3.1. Об'єктивація концепту БІЛЬ у фільмі “Wonder”

Як уже зазначалося вище, номінативне поля концепту БІЛЬ на дальній периферії має мовні одиниці *suffer, hurt, trouble, discomfort*, які актуалізують значення *emotional or mental suffering*. У такий спосіб інтерпретується концепт БІЛЬ у кінострічці «Чудо».

Маленькому хлопчику Оггі випала нелегка доля: народившись страхиттям, він переніс 27 операцій, щоб бачити, чути, сприймати запахи і виглядати більш менш як людина.

Doctors have helped me to breathe, to see, to hear without a hearing aid, and even helped me look a bit better. But none of them have made me look ordinary....[45].

Фізична біль стала для нього як звична річ після великої кількості операцій. Вислів *But none of them have made me look ordinary* імплікує концепт БУТИ НЕЗВИЧНИМ, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ. Оггі розуміє, що його незвична зовнішність ще не раз не дасть йому спокою і задасть душевного болю:

...just be an ordinary children. They don't make other kids run away from playgrounds. Ordinary boys don't get stared at wherever they go....[45].

Сюжетна лінія фільму пов'язана з тим етапом в житті головного героя, коли йому треба йти до школи, у 5 клас. Батьки підбрали йому школу відповідно до його розумових здібностей: він записаний у клас за напрямом точні науки. Діти заглиблено вивчають в цьому класі хімію, біологію, фізику та інші дисципліни шкільного компонента. Директор школи – чуйна людина, розуміє, що нелегко буде Оггі в такому класі. Тому він запросив до себе кращих учнів з класу, щоб ці діти першими

познайомилися з незвичним хлопчиком і допомогли йому адаптуватися в нових умовах.

Зустріч з учнями не шокувала Оггі, бо діти поводитися природно. Але в душі хлопець розумів, що не всі такі як Джек і Шарлота. І вдома він знов погрузився у свій світ. З внутрішнього монологу Оггі, який відтворює голос за кадром стає зрозумілим його відчуття і відношення до світу, в якому він існує. Його особистісний світ він створив, занурившись у шлем космонавта. Це як захист від людей та їхньої жорстокості. І коли йому погано на душі він поринає у свій світ. Так і трапилося у перший шкільний день. Мама намагається заспокоїти його душевний біль від непорозуміння дітьми його як незвичної людини:

You are not ugly. People who want to know you will see that....[45].

Прикметник *ugly* експлікує концепт ПОТВОРСТВО, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ і уможлиблюють вилучення концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ПОТВОРСТВО.

Здолати непорозуміння інших Оггі допомагає його родина. Батько, мати і сестра створюють світ любові й радості для хлопця:

My mom and dad and me are planets orbiting the sun....[45].

Вислів *My mom and dad and me are planets orbiting the sun* метафорично імплікує концепт ПІКЛУВАННЯ і уможлиблює вилучення концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ПІКЛУВАННЯ.

У школі Оггі знаходить підтримку у Джека Уїлла. Оггі допомагає йому на контрольній і хлопець з вдячністю ставиться до Оггі. Вони проводять більше часу разом і стають друзями.

Але коли настає свято Хеловіна і всі перевдягнуті в костюми та ніхто нікого не впізнає, Джек говорить іншим хлопцям, що він би помер, якби мав таке обличчя як у Оггі:

May be I'd kill myself[45].

Інтерпретаційно-текстовий аналіз цієї репліки сприяє вилученню концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ЗРАДА ДРУЗІВ.

Оггі нестерпно чекав свято Хеловіна бо він може бути собою і ніхто не впізнає його і не образить. Він ховається від світу в іншому образі:

...It's so cool. Epecially because people don't like to touch me because they think I'm contagious....[45].

Вислів Оггі дає можливість зрозуміти які душевні страждання він терпить. Словосполучення *I'm contagious* імплікує концепт ОБРАЗА, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ як душевне страждання.

Та і свято не принесло йому радості. І він знов заглиблюється у свій світ за шлемом космонавта. Розмова з сестрою дає йому можливість зрозуміти, що не тільки в нього можуть бути неприємності або погані друзі:

...Because school sucks. And people can change....[45].

І Оггі розуміє, що любов рідних та їх підтримка позбавляє від страждань. Сленговий вислів *school sucks* та словосполучення *people change* імплікують концепт НЕПОРОЗУМІННЯ, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ.

Час, що Джек і Оггі проводили разом залишив в душі хлопця приємні спогади. І тепер, коли Оггі перестав з ним навіть спілкуватися, Джек зрозумів, що образив хлопця. І це не дає йому спокою. Він розмірковує, аналізує свою поведінку:

....he's really cool. He's ahead in everything, in science. He's actually pretty funny... At first, I was only friendly to him because my mom asked me to be nice. But now... I would choose Auggie....[45].

Інтерпретаційно-текстовий аналіз зазначеного вище речення уможливорює вилучення концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ НЕВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ. Джек робив те, що просила мама і директор школи, при цьому залишаючись без участі до самого Оггі і ставлення до нього інших дітей.

І тільки коли дівчина Самер не захотіла підсміюватися з іншими над Оггі і пересіла до нього в їдальні, Джеку було соромно за свою поведінку. А дівчинка побачила в Оггі цікавого і розумного хлопця, хоча і з незвичною зовнішністю:

Hi. I'm Summer....[45].

Та ще одне зближення з дітьми мало задати Оггі нових страждань і він попередив дівчину про те, що не треба дружити з ним бо так сказав директор школи. Та дівчина на відміну від Джека сама прийняла рішення стати другом Оггі і допомогти йому подолати перешкоди. У цей час і Джек зрозумів наскільки болісною була для Оггі його зрада. І коли у класі запропонували вибрати собі команду для створення наукового проекту Джек відмовився робити його з іншими хлопцями, а запросив Оггі до участі в його команді.

А коли один з хлопців пожартував погано про Оггі, Джек навіть побив його. Директор відсторонив Джека від занять на 2 дні як дисциплінарне покарання, але підтримав його думку стосовно неможливості ображати інших.

...one thing I've learned for 20 years in education: every story has two sides. So... I can imagine what caused the fight. While nothing justifies striking another people I know good friends are worth defending....[45].

Вислів *good friends are worth defending* у запропонованому контексті вербалізує концепт ЗАХИСТ і уможливорює вилучення концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ЗАХИСТ.

Науковий проект Джека і Оггі був визнаний найкращим. І душевна біль відійшла, бо підтримка і віра в друга допомогла їм здолати усе.

Час від часу переживання батьків за Оггі та його душевні страждання відступили. Діти в класі розуміли, що зовнішність не є виразником душі людини. Вчинки Оггі свідчили про його добре ставлення до інших учнів: він допомагав з предметами, бо мав кмітливий розум, підтримував у складних ситуаціях і вмів жартувати, не ображаючи інших. Та все ж таки

Джуліан не зміг побороти відчуття огиди і продовжував знущатися над Оггі: *...We take bullying very seriously at this school. There is zero tolerance.[45].*

Лексема *bullying* і вислів *There is zero tolerance* вербалізують концепт ЗНУЩАННЯ, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ.

Оггі із задоволенням ходив до школи і придумував цікаві речі для конкурсів. Коли школа поїхала на заплановані естафети, Оггі приєднався до всіх. Вони з Джеком вирішили піти прогулятися до лісу і тут хлопці з 7-го класу вирішили показати себе перед молодшими. Зав'язалася бійка і хлопці могли потрапити в халепу якби не друзі з класу, які вчасно встигли допомогти.

Так Оггі став для всіх учнів звичним хлопцем, з яким цікаво спілкуватися і проводити час. Навчання закінчилось і на фінальному вечорі директор школи мав нагородити медаллю видатної постаті Америки найкращого учня цього року. На думку директора, саме Оггі Пулман став тим учнем, який змінив інших на краще, привніс атмосферу довіри і дружби, змусив розміркувати над цінностями, увійшов у серця:

Ladies, gentlemen, graduates: boys and girls. Final award is the Henry Ward Beecher medal to honor students who have been notable or exemplary. This year, I am very proud to award this medal to August Pullman "whose strength carries up the most hearts "by the attraction of his own"[45].

Інтерпретаційно-текстовий аналіз підкреслених речень сприяє вилученню концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ДОБРОСЕРДЕЧНІСТЬ. Саме добре серце Оггі і було тією тихою силою, яка мала величезний потяг інших учнів до нього, викликало пошану.

Отже, у проаналізованому фільмі концепт БІЛЬ актуалізує у більшості випадків значення ДУШЕВНА БІЛЬ та імплікує низку концептів, в термінах яких осмислюється дане утворення, що уможливорює вилучення таких концептуальних метафор як: БІЛЬ ЦЕ СТРАЖДАННЯ, ОБРАЗА, ПІКЛУВАННЯ, НЕВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ, ЗРАДА,

ЗНУЩАННЯ, НЕПОРОЗУМІННЯ, ЛЮБОВ РІДНИХ, ПІДТРИМКА, ЗАХИСТ, ДОБРОСЕРДЕЧНІСТЬ.

Серед засобів, що вербалізують концепт БІЛЬ у наведеному кінофільмі, значну роль відіграє і закадровий голос, який розкриває імпліцитні смисли, закладені в його сюжетній лінії.

3.2. Репрезентація концепту БІЛЬ у кінострічці *“Everything, everything”*

Як зазначалося вище концепт БІЛЬ актуалізує таке значення як *mental suffering*. Саме в цьому ключі реалізується сюжетна лінія стрічки *“Everything, everything”* («Увесь цей світ»). 18 річна дівчинка Медді всі свої роки живе в домі, не виходячи за його межі. Вона вчиться дистанційно, займається спортом, багато читає і навіть пише відгуки на книжки. Кожного дня вона проживає однакові моменти і не скаржиться на такий порядок. Усі її речі проходять санітарну обробку і кожного дня протягом 15 років медсестра Клара приходиться додому поки мати на роботі і піклується про здоров'я Медді.

Дівчина бачить як різні пори року змінюють кольори природи за вікном, як пливуть хмари по небу, йде дощ або сніг, як рухаються машини і люди навколо і розуміє, що все це життя – не її. Вона мов у в'язниці:

I can't leave my house. I haven't been outside for 17 years. Because I can die..... viruses are dangerous. I'm allergic to everything....[42].

Дівчина відсторонена від життя і це не дає їй душевного спокою. Речення *I'm allergic to everything* вербалізує концепт ХВОРОБА, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ як ментальне страждання.

Щоб дівчина не почувала себе самотньою, мати порадила їй приєднатися до групи хворих людей з таким ж синдромом, щоб підтримати їх:

I feel like an astronaut, stranded in space....[42].

Вислів *I feel like an astronaut, stranded in space* імплікує концепт БІЛЬ як ментальне страждання. Вона не така як інші і стурбована цим.

Навіть у день народження нічого не змінюється в її житті:

Today's my birthday. I'm 18. It means nothing inside here....[42].

Усе, що відбувається за межами її дома – змінюється та вона не в русі цих змін. Але цього разу в день її народження вона побачила нового сусіда – хлопця, що підійшов до віконця і привітав її. Він був привабливою зовнішності. І у вечері, коли мати Медді не впустила його з сестрою до оселі, він зрозумів, що вона якось дивно поводиться і написав на вікні номер свого мобільного. І підтвердженням цієї відстороненості є те, що дівчина може спілкуватися тільки з медсестрою та її дочкою. Це також задає болю дівчині – неприйняття того, що відбувається поряд.

Інтерпретаційно-текстовий аналіз уривків уможливив вилучення концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ВІДСТОРОНЕНІСТЬ ВІД ЖИТТЯ.

- *I'm sick.*
- *Are you dying?*
- *Not right now.*
- *Soon?*
- *You're feeling sorry for me..*
- *Yeah. I'm not feeling sorry for you. You're alive now. You have the Internet*....[42].

Біль дівчині задає те, що її жаліють і сприймають як хвору. Словосполучення *severe combined immunodeficiency, I am very uncommon, I'm sick, feeling sorry for me* експлікують концепт ЖАЛІСТЬ і сприяють вилученню концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ЖАЛІСТЬ.

У розмові з єдиною подругою Розою, Медді ділиться своїми враженнями від хлопця і та радіє за неї:

- *Things are finally getting interesting for you....[42].*

Зрозумівши, що дівчинка по іншому стала сприймати світ, Роза погодилася дозволити Оллі прийти до оселі і поспілкуватися з Медді. Вона побачила блиск в її очах і закоханість, а це змінювало її ментальність:

- *I like this room.*
- *Yeah....[42].*

Мати дізналась про візит Оллі бо знайшла шпильку для волосся і попередила доньку про небезпеку таких вчинків. А Клара була звільнена за допомогу дівчині і це завдало болю Медді:

- *She was so alone she needed[42].*

Уперше в житті дівчина відчуває провину за те, що інша людина постраждала за її примхи. Світ змінився для неї. Вона відчуває надмірне піклування матері і погрози закрити для неї усі можливі засоби поспілкуватися з Оллі. Мати намагається зміни світосприйняття дівчини, виказавши Карлу виною і такою, що намагалася своєю безвідповідальністю вбити дівчину:

- *I miss Carla.... Love can't kill me, Mom.*
- *That's not true. You were lucky this time....[42].*

Мати не хоче розуміти почуття доньки і це викликає нервові напруження у Медді, яка закохалась. Але вироки матері впливають на психіку дівчини і вона вважає себе відстороненою від життя і від будь-яких почуттів. Хвороба завдає їй неприємностей і в особистому житті. Інтерпретаційно-текстовий аналіз наведених уривків уможливорює вилучення концептуальної метафори **БІЛЬ ЦЕ ВІДСТОРОНЕНІСТЬ ВІД ЖИТТЯ**.

Розмови з Оллі розширюють світобачення дівчини. Вона ніколи не була на океані, хоча живе не так далеко від нього. В її мріях і снах вона бачить себе на воді в океані. Оллі влаштовує їй сюрприз: усі вікна її

кімнати обклеєні картками і світлинами різних океанів світу. Це створює для дівчини атмосферу занурення у її мрії. Вона знов бачить Оллі й себе на воді. Роздуми над своїм життям і його майбутнім, в якому немає нікого окрім матері й медичної сестри, не влаштовують дівчину і вона намагається змінити його рух. Дівчина вирішує провести декілька днів на океані на Гаваях з Оллі, навіть якщо це буде коштувати їй життя. У листі, адресованому матері, вона намагається роз'яснити матері свої почуття і свою біль за усі ці роки затворництва:

Dear Mom, I love you. ...I've survived to know my small part of the world. But it's not enough.I found this new part of myself.... I'm not choosing death. ... if I don't go, I won't really know what it's like to be alive.....[42].

Словосполучення *small part of the world, it's not enough, this new part of myself* імплікують концепт БІЛЬ як ментальне страждання, а вислів *to be alive* уможлиблює вилучення концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ЖИТИ. Для дівчини важко мати почуття, розуміти, що життя чарівне, коли ти відчуваєш себе часткою того, що відбувається навколо. І вона наважується на втечу.

- *Maddy, what the hell's...*
- *Remember..... that my type of SCID was uncommon?*
- *Of course.*
- *Now I'm very common.....*
- *Are you not sick anymore?*
- *Yes....[42].*

Речення *my type of SCID was uncommon, I'm very common now, you're not sick anymore* імплікують концепт ОСОБЛИВІСТЬ і сприяють вилученню та реконструкції концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ БУТИ ОСОБЛИВОЮ.

Медді намагається поринути в життя, відчути запахи океану, повітря, дихання Оллі. Вона наважилась і стрибнула зі скелі, хоча не вмiла плавати, бо кохання відкрило їй світ по-іншому:

- ...*she used to say that, love makes people crazy.*
- *I loved you....*[42].

Інтерпретаційно-текстовий аналіз фрагменту уможливило вилучення концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ВІДЧУЖДЕНІСТЬ ВІД СВІТУ.

На жаль пізнання світу для дівчини швидко скінчилось, тому, що вона підхопила інфекцію і знепритомніла. Лікарі місцеві зробили усе можливе, щоб дівчина одужала і тільки після цього її перевезли додому:

- ...*My heart stopped...*
- *No, no, no. Lie down. Lie down, honey....*[42].

Дівчина вирішила завершити стосунки з хлопцем, щоб не завдавати йому болю надалі і він зрозумів це: *This is my last email....*[42].

Та телефонна розмова з лікарем з Гавайї перевернула усе її життя: вирок, з яким вона жила усі ці роки, – не підтвердився. Вона не була хвора, а те, що трапилося на Гаваях – трапляється і зі здоровими людьми.

Дівчина почала шукати історію своєї хвороби, її заключення. Та нічого не знайшла. Коли мати побачила перевернуті шухляди з медичними картками, вона була стурбована і нічого не відповіла. Дівчина зрозуміла, що всі ці роки мати обдурювала її, називаючи хворою:

- *Where are the papers, Mom? You have records for everything. But you have nothing about SCID!*[42].

Зрада матері шокувала дівчину і вона ще раз хотіла переконатися в діагнозі своєї хвороби. Та лікарі мали іншу точку зору, підтверджену результатами аналізів і тестів:

...We do not know the state of your immune system.... to common viruses or bacterial infections. But S.C.I.D is not your diagnose...[42].

Інтерпретаційно-текстовий аналіз наведеного фрагменту фільму уможливають вилучення та конкретизацію концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ЗРАДА РІДНИХ.

Медді пішла з дому і переїхала до Клари та її доньки. Мати намагалася пояснити доньці свою егоїстичну поведінку, яка базувалася на

відчаї від втрати чоловіка й сина і можливості захистити хоча б доньку від світу, який забрав у вічність рідних людей:

... I'm only taking it because I want you to leave. When your dad and your brother died, you got sick. You couldn't breathe....Doctors considered it to be some kind of allergy....[42].

Номінативні одиниці *died, sick, allergy* вербалізують концепт ВТРАТА, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ і сприяють вилученню і конкретизації концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ВТРАТА БЛИЗЬКИХ.

Медді намагається зрозуміти егоїстичний вчинок матері.

Для Медді шокуючим стала звістка про те, що всі ці роки вона не могла бути нормальною дитиною і жити повноцінно як здорова людина через особистісне бачення її матері цієї ситуації. Мовні одиниці *everything I've missed* вербалізує концепт СУМ, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ як ментальне страждання.

Але життя триває і Медді сповнена надій на майбутнє пропонує своєму хлопцю почати їх стосунки знов як би вони тільки зустрілись:

- *What if today was the first day that we met?*
- *Okay. I'm so happy to meet you.*
- *I'm so happy to meet you, too....[42].*

Інтерпретаційно-текстовий аналіз діалогу з фільму уможлиблює вилучення концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ САМОТНІСТЬ.

Таким чином, концепт БІЛЬ зі значенням ментальне страждання актуалізується мовними одиницями, які уможлиблюють вилучення концептуальних метафор БІЛЬ ЦЕ ХВОРОБА, ВІДСТОРОНЕНІСТЬ, ОСОБЛИВІСТЬ, ЖАЛІСТЬ, ВІДЧУЖДЕНІСТЬ ВІД СВІТУ, ВТРАТА БЛИЗЬКИХ, ЗРАДА РІДНИХ, СУМ, САМОТНІСТЬ.

3.3. Актуалізація концепту БІЛЬ у кінострічці “*A little bit of heaven*”

Головна ідея фільму “*A little bit of heaven*” («Головне - не боятися») розповідає про яскраве і безтурботне життя молодій жінки, яка працює в рекламній компанії, обожнює свою собаку і має багато друзів. Її веселий сміх і щира посмішка до вподоби і керівництву компанії, і друзям, і маленькій доньці її подруги, яку Мерлі вважає своєю донькою. Дівчина задоволена життям і навіть не заводять близьких стосунків з хлопцями, бо головний в її житті – пес, який не скривдить її.

...If you think this is what I want out of life, you know, the whole matrimonial, maternal fairy tale, you're wrong. ...your life is one big compromise, stuck in the job.... ...What I'm living for....[41].

Мовні одиниці *life, big compromise*, словосполучення *what I'm living for...* уможливають вилучення концептуальної метафори ЖИТТЯ ЦЕ КОМПРОМІС.

Героїня стрічки не заводить а ні службових, а ні романтичних стосунків, бо має для таких випадків давнішнього друга Дага, який розуміє, що не він – чоловік Марлі:

- *...does this mean I actually get to spend the night? I mean, I love being the first number on the booty call list, but...*
- *Well, second? Sure.*
- *What if I want something more? What if I don't'?*
- *Really? I thought we made that clear when we met. That's what people say at first, so no one gets hurt.... [41].*

Лексема *hurt* експлікує концепт БІЛЬ, у термінах якого осмислюється концепт ДУШЕВНЕ СТРАЖДАННЯ. Для Марлі важливо розставити все відразу, щоб не задавати болю іншим.

На вечірці з приводу її нового призначення, подруга помітила, що Марлі схудла і порадила їй звернутися до лікаря:

You look... not so good. - When did you last see a doctor? - Does Dr Phil count? [41].

Коли Марлі прийшла на прийом, її оглядав новий лікар, який і запропонував пройти обстеження.

- *Look up. So you've been experiencing some weight loss, right?*
- *Umm...*
- *And you had some blood in your stool?*
- *Yes, I've been experiencing some of that bleeding you're talking about.*
- *Just lie on your back. I'm gonna feel around your stomach, okay?*
- *Just relax.*
- *Okay. I'm kind of ticklish, so don't be a wuss....*[41].

Під час колоноскопії Марлі побачила у вісні Вуді в образі Господа і та розказала їй, що вона хвора і скоро помре. Єдине, що вона пообіцяла їй, – виконати 3 бажання, як у казці:

- *You're dying.*
- *I am not dying. I'm just a little stressed, that's all.*
- *Marley? You're dying, but I'm gonna give you three wishes.*
- *Then I want to - fly.*
- *Okay. Done.*
- *Wait a minute. This is for real? I want a million bucks.*
- *Alright, but I just have to warn you that that is only gonna be 500,000 after taxes.*
- *Just 'cause I didn't say 'tax free'?*
- *Even I don't mess with the IRS. That sucks.*
- *Third wish? Okay. Let me think.*
- *Tic-toc, baby.*
- *Don't rush me. Jesus*[41].

Результати аналізів і колоноскопії були невтішні. У Марлі виявився рак. Вона зібрала своїх друзів на вечерю і між іншим розповіла таку сумну новину:

I have, um, colon cancer. How one gets that, you might ask. Because I did. And, um, - he said... - We don't know. Of course you don't. Everyone is dying of cancer these days....[41].

Друзі були шоковані звісткою про хворобу Марлі. Лікар наполягає на хімії терапії бо така велика пухлина вже не може бути оперована.

- *I'm going to consult with the head of the oncology department, Dr Sanders.*
- *Can, can, can you just take it out, so I can go on with my life?*
- *No, unfortunately we can't.*
- *And this other guy would have a better idea?*
- *Dr Sanders, yes. He's one of the best in the country for... late stage cancers. Marley, ...at this point you only have two options. Either you start treatment immediately, or you'll die....[41].*

Номінативні одиниці *go on with my life, entire colon, cancers, treatment, die* актуалізують концепт ХВОРОБА, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ і сприяють вилученню концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ХВОРОБА.

Марлі шокована тим, з якою легкістю лікар озвучує її вирок і радить йому повчитися медичної етики, бо пацієнти бувають різні, а іноді можуть відразу непритомніти або й померти:

Okay Dr G., I'm gonna give you a little free advice. Don't use the 'D' word. It's a bit of a downer. And if you're trying to sell me treatment, I would rethink the 'B' option, because dying isn't an option. Maybe try something like: 'Try our new and improved chemo, because the alternative will leave you breathless! When your 2: and you have to tell him that he's dying, just try it with a little more feeling....[41].

Словосполучення *dying isn't an option, try it with a little more feeling*

імплікують концепт ВИРОК, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ.

Такі ж співчуття та піклування потрібні Марлі від усіх рідних та близьких. Мати Марлі це розуміє, а батько – людина, яка вміє рахувати гроші і способи їх збільшення, не знає як поводити себе у такій скрутній ситуації, чим допомогти доньці:

- *I will not have a money discussion. The gloves are coming off.*
- *Money is the only thing you can talk about. Marley needs our love and support. At least pretend to be here for her.*
- *I don't have to pretend.... [41].*

Лексеми *love and support* експлікують концепт ПІКЛУВАННЯ, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ і сприяють конкретизації концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ПІКЛУВАННЯ ПРО ХВОРОГО.

You never know when time stops hanging out and your friends stop coming 'round I money comes and money goes it happens all the time the sky will never give up on me and the moon will always shine at night and old Mississippi River just keeps on winding it lets me know it's gonna be alright I gotta learn to trust somebody need to let someone in Yes, I do I wanna fly but I keep falling down please you all help me get up again....[41].

Інтерпретаційно-текстовий аналіз наведеного уривку уможливило вилучення концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ВІДСТОРОНЕНІСТЬ ДРУЗІВ. Марлі потрібне не співчуття як до хворої, а підтримка як для сильної жінки. Особливо коли її стан погіршувався все більше і більше:

- *Marley, I'm sorry I have to say this, but there's been no improvement.*
- *Wait. What are you saying?*
- *The chemo hasn't worked as we had hoped. And the tumours have continued to grow.*
- *What now? What...*
- *There is one particular clinical trial that's had some success. Although, typically with patients who had better result from chemo. It's a series of*

treatments, two times a week. It's injected into the affected areas. The objective is to stop or slow down the growth of the cancerous cells. It's an option. But you need to be aware that the side effects are very extreme. There are no guarantees [41].

Інтерпретаційно-текстовий аналіз виокремлених речень уможливив вилучення концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ БОРОТЬБА З ХВОРОБОЮ.

Два бажання, які вона уві сні запросила у Господа, було виконано: вона виграла політ на аероплані і отримала від компанії страховий поліс на суму 1 мільйон доларів, половина з якого забрали податки. Відмовившись від лікування, яке не покращувало її стан, Марлі запросила друзів і маму на шопінг і накупила цілу купу речей усім їм.

Залишалося ще одне особисте бажання, яке вона не знала як сформулювати. Вона не знала чого хоче особисто для себе, бо не зустріла кохання усього життя, не народила дитину і не відчула себе заміжньою жінкою. Вона навіть не мріяла про щось особливе, а воно трапилось дуже несподівано. І коли вона провела ніч зі своїм лікарем, то відчула його піклування. Але їй здалося, що все це спричинено його жалістю до неї як до хворої пацієнтки:

- *I can't stay. I'd love to, but it's not doctor protocol to hang around with a patient.*
- *Why do you not have a girlfriend?*
- *- Is it that obvious?*
- *Oh, yeah. Yup.*
- *I practically live at the hospital.*
- *- Not much of a life.*
- *Actually, Dr Sanders called me to work here out of more than 2000 applicants. I can't sacrifice that for a personal life.*
- *It seems to me that your patient's having an easier time keeping emotion out of this decision than you are.*
- *I'm just trying to save her life. What else am I supposed to do?*

- *Why did you invite her here?*
- *Because there's patients, survivors. It's a fund raiser for cancer.*
- *The line is there for a reason, Doctor. Not just for the patients. You'll need to think about what you're doing....[41].*

Номінативні одиниці *not doctor protocol, live at the hospital, can't sacrifice that for a personal life, trying to save her life* імплікують концепт СПІВЧУТТЯ, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ. Він розуміє, що може закохатися в таку гарну і цікаву жінку як Мерлі і це надає йому душевного болю. Та коли це сталося він вже нічого не міг зробити зі своїми почуттями:

- *..I know you're fed up life don't let up for us all they talk about is what's going down and*
- *...We had a good time. Let's just leave it at that. Wow!*
- *Whoa, already past tense. Well, reality check: past tense soon enough. - Hey, Marley... Mmm. I love you.*
- *Oh, great. Fantastic. You love me. What kind of guy falls in love with a dying girl? Don't diminish what's going on between us. Okay?*
- *I know what I'm feeling.*
- *I do too. I feel smothered and I need you to back off! No, no...*
- *Ow!*
- *Are you okay? Leave me alone!*
- *Come on, let me help you....[41].*

Словосполучення *I love you* та речення *guy falls in love with a dying girl*, вербалізують концепт КОХАННЯ, в термінах якого осмислюється концепт БІЛЬ як душевне страждання і уможливають вилучення концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ КОХАННЯ.

Попавши в аварію і знепритомнів, Марлі знов зустрічається з Господом і жаліється, що не встигла зустріти коханого і відчутти себе щасливою:

- *God! I'm scared. I'm scared to death.*

- *Of what?*
- *Of dying.*
- *Everybody dies. What are you really afraid of?*
- *I didn't have enough time to do all the things I wanted to do.*
- *Like what?*
- *Buy a house! Have a baby. Find somebody who loves me.*
- *You have that. Or, you had it.*
- *How do you know? He could just have said all that stuff because he felt sorry for me. He doesn't strike me as someone who loved you out of pity.*
- *You should try again.*
- *I don't know what his issues are. I don't care what his issues are.*
- *Do you love him?*
- *Yes...*
- *The car didn't actually hit you. Aside from a little headache, you should be fine. Ah![41].*

Багаторазовий повтор мовної одиниці *love* експлікує концепт КОХАННЯ і сприяє виокремленню концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ КОХАННЯ. І для Марлі кохання додає болю і страждань. Коли вона не була хворою, вона зустрічала хлопців, які брехали їй і поводитися не так, щоб стати її коханим. Тепер, коли вона вже нічого не чекає від життя, вона зустріла своє кохання:

...My whole life I've been so afraid of guys lying to me, not being there for me and ending up Shafted like my mother. Somewhere along the line I decided to take charge of my life, and to never let anybody ever get close enough to hurt me. ...You're my third wish. I love you. Put your turn signal on....[41].

Лікар допомагає їй зблизитися з батьком, якого вона зневажала за те, що він зруйнував життя матері. Вислухавши батька, Марлі зрозуміла його сердечність: *...it might worth listening to him. Some people have a hard time opening up about their feelings....Do you remember that time probably 20 years*

ago? You said: God brought me into this world, but I wish it was from a different father. "Do you remember that?" And yet I said nothing, because I didn't know what to say. But it killed me inside. And now my little girl is very sick and I can't fix it. I love you so very much, Marley....[41].

Він допомагає Марлі подолати депресію бо її найкраща подруга віддалилася від неї:

It really hurt when you started distancing yourself, but it's okay. I get it. A new baby coming and me... leaving. It's not fair having to be so happy and so sad at the same time, is it? Our friendship is one of the best things in my life. I'm sorry I'm not gonna get to know that little boy. But I know he'll be beautiful. Just like Cammie. Oh, my God, that little girl is amazing. So, please, when she gets older tell her that I loved her like she was my own. Bye....[41].

Подруга не могла бачити як Марлі стає гірше і гірше. Чутлива як вагітна жінка і як найкраща подруга, вона плакала осторонь, щоб не показувати свою біль Марлі. Але це був сум і жалість. Антитеза: *A new baby coming and me... leaving* найкраще дає зрозуміти, що відбувається в душі Марлі. Але вона повинна проститися з подругою, хоча б таким чином. Вислови *I'm sorry, Our friendship is one of the best things in my life* імплікують концепт БІЛЬ і сприяють вилученню концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ СУМ.

І в останню мить її життя, він поряд з Марлі з прощальними словами кохання:

- I love you. I love you.

- Oh, oh, oh. I know.... [41].

А вона залишає йому останні свої слова на згадку про їх щасливе кохання:

...Oh, I didn't think this was going to be so difficult. I thank God you came into my life. I do. Because you showed me how to be the person I always imagined myself to be. That's not even giving you enough credit, because until I

met you I had no idea who I could be. So... take care and try not to fall in love again. Ever. Ever again. That's kind of a joke.... [41].

Інтерпретаційно-текстовий аналіз наведеного фрагмента уможлиблює вилучення концептуальної метафори БІЛЬ ЦЕ ПРОЩАННЯ. Марлі прощається з батьками, друзями, життям і все, що було в ньому:

So, that's my story....[41].

Таким чином, проаналізовані фрагменти кінофільму та виявлені концептуальні метафори утворюють набір концептуальних тропів з цільовим доменом БІЛЬ: ХВОРОБА, ВИРОК, ПІКЛУВАННЯ, СПІВЧУТТЯ, БОРОТЬБА З ХВОРОБОЮ, ВІДСТОРОНЕНІСТЬ ДРУЗІВ, КОХАННЯ, СУМ, ПРОЩАННЯ.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було з'ясовано сутність понять «концепт», «кіно дискурс», «кіно текст». Слідом за А. Приходько, визначаємо концепт БІЛЬ як емоційно-телеономний: універсальний, регулятивний, параметричний концепт, що презентує фізичне або емоційне страждання особистості.

Аналіз словникових дефініцій (*Oxford, Cambridge, Merrian Webster Dictionary*) показав, домінування мовної одиниці *pain* серед номінативних одиниць з семою «біль» у проаналізованих англомовних кінострічках. Ця лексема є ключовим вербалізатором концепту БІЛЬ, його когнітивним ядром, поряд з такими лексемами як *painful, painless*. Поняттєва площина концепту БІЛЬ містить семантику номінативних одиниць *ache, pang, smart, sting, stitch, tingle, twinge*, котрі функціонують як синонімічні лише в певних кінофрагментах. Ці контекстуальні синоніми формують навколо ядренєву зону номінативного поля концепту БІЛЬ. Лексичне наповнення периферійної зони номінативного поля БІЛЬ утворюють мовні одиниці *agony, soreness, discomfort, prick, shoot, throe, tingle, suffer, hurt, trouble*.

Аналіз вербального наповнення кіно текстів “*Now is good*”, “*Wonder*”, “*Third Star*”, “*Everything, everything*”, “*A little bit of heaven*” вказує на переважне осмислення болю як душевного та ментального страждання.

У кінострічці “*Now is good*” концепт БІЛЬ актуалізується у термінах концептів ХВОРОБА, ЖИТТЯ, ЄДНІСТЬ, ПІДТРИМКА.

Натомість у кінофільмі “*Third Star*” концепт БІЛЬ осмислюється за допомогою низки інших концептів: ХВОРОБА, ПІДТРИМКА, ПІКЛУВАННЯ, СТРАЖДАННЯ, ЖИТТЯ, СМЕРТЬ, ВТРАТА БЛИЗЬКИХ.

Концепт БІЛЬ як душевне та ментальне страждання в кінотексті “*Wonder*” імплікують мовні одиниці, що сприяють осмисленню його в термінах концептів: СТРАЖДАННЯ, ОБРАЗА, ПІКЛУВАННЯ,

НЕВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ, ЗРАДА, ЗНУЩАННЯ, НЕПОРОЗУМІННЯ, ЛЮБОВ РІДНИХ, ПІДТРИМКА, ЗАХИСТ, ДОБРОСЕРДЕЧНІСТЬ.

У кінофільмі “*Everything, everything*” концепт БІЛЬ як ментальне страждання актуалізується мовними одиницями, які уможливають вилучення концептуальних метафор БІЛЬ Є ХВОРОБА, ВІДСТОРОНЕНІСТЬ, ОСОБЛИВІСТЬ, ЖАЛІСТЬ, ВІДЧУЖДЕНІСТЬ ВІД СВІТУ, ВТРАТА БЛИЗЬКИХ, ЗРАДА РІДНИХ, СУМ, САМОТНІСТЬ.

Концептуальні метафори з цільовим доменом БІЛЬ у фільмі “*A little bit of heaven*” репрезентують інше його розуміння у рамках концептів: ХВОРОБА, ВИРОК, ПІКЛУВАННЯ, СПІВЧУТТЯ, ВІДСТОРОНЕНІСТЬ, КОХАННЯ, СУМ, ПРОЩАННЯ.

У проаналізованих кінострічках спільним у розумінні болю як фізичного страждання є концепти ХВОРОБА і ПІДТРИМКА, а в осмисленні болю як душевного і ментального страждання тотожними для усіх кінофільмів виступають вилучені концепти ВІДСТОРОНЕНІСТЬ, ПІКЛУВАННЯ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аскольдов С. Я. Концепт и слово. Русская словесность: от теории словесности к структуре текста: Антология. М, 1997. С. 267-279.
2. Балабан О. О. Когнітивно-семантична універсалія як категорія когнітивної семантики. *Science and Education a New Dimension. Philology*, V(40), Issue: 144, 2017 www.seanewdim.com
3. Брицын, В. М., Рахилина, Е. В., Резникова, Т. И., Яворская Г. М. Концепт боль в типологическом освещении: монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго. 2009. 424 с.
4. Вільчинська Т. Номінативне поле концепту “ЛЮБОВ” (на матеріалі поезії шістдесятників). *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*: Матеріали п’ятої Міжнародної науково-практичної конференції «*Мови і світ: дослідження та викладання*». Випуск 95 (1). Кіровоград. 2011. С. 6-9
5. Володіна Т. Лінгвокогнітивний підхід до визначення концепта у сучасній лінгвістиці. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*: Матеріали п’ятої Міжнародної науково-практичної конференції «*Мови і світ: дослідження та викладання*». Випуск 95 (1). Кіровоград. 2011. С. 42-45
6. Волошина О. К. вопросу об эмоционально-оценочной составляющей лингвокультурных концептов. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*: Матеріали п’ятої Міжнародної науково-практичної конференції «*Мови і світ: дослідження та викладання*». Випуск 95 (1). Кіровоград. 2011. С.174-176.
7. Волошина Т. Г., Лихачева В. В. Современный киносценарий как область трансформирующейся реальности от художественного текста к кинодискурсу. *Риски в изменяющейся социальной реальности: проблема*

прогнозирования и управления: материалы междунар. научно-практической конференции 14-15 квіт. 2013 р. Белгород: Изд-во ООО «ПТ», 2015. С. 335–343.

8. Дем'янова Ю. О. Мовне вираження концепту "час" у поезії Т. Г. Шевченка: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01. Запоріж. нац. ун-т. Запоріжжя, 2007. 20 с.

9. Залевская А. А. Психологический подход к проблеме концепта. *Методологические проблемы когнитивной лингвистики*. Воронеж: ВГУ, 2001. С. 12–16.

10. Казимир І. І. Концепт ПТАХ у мовній картині світу українського народу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 "Українська мова". Харків, 2007. 19 с.

11. Кагановська, О. М. Наративний аспект дослідження текстових концептів. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики: зб. наук. пр.* (2). Вип. 23. Київ. 2013. С.136–148.

12. Колодина Е. А. Статус кинодиалога в ряду соположенных понятий: кинодиалог, кинотекст, кинодискурс. *Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского*. Нижний Новгород, 2013. № 2 (1) С. 327-333.

13. Козловський В. В. Структура лінгвокультурного концепту. *Мовні і концептуальні картини світу: зб. наукових праць*. Вип. 19. Книга 1. К: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2005. С. 196-200.

14. Крисанова Т. А. Нелінгвальні засоби передачі негативних емоцій в англomовному кінодискурсі. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Філологічні науки»*. 2015. № 3 (304). С. 145–150.

15. Кубрякова Е. С. О Современном понимании термина "концепт" в лингвистике и культурологии. *Реальность, язык и сознание*. Вып. 2. Тамбов: Изд-во Тамбовск. гос. ун-та им. Г. Р. Державина, 2002. С. 5–15.

16. Михайленко В. The concept of “EXECUTIVE” in cross-cultural communication. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*: Матеріали п'ятої Міжнародної науково-практичної конференції «Мови і світ: дослідження та викладання». Випуск 95 (1). Кіровоград, 2011. С.10-14

17. Мочалова. Н. С. Концепт БІЛЬ у мовній картині світу Андрія Гудими. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер.: Філологія. Мовознавство. 2009. Т. 105, Вип. 92. С. 97-101.* - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdufm_2009_105_92_20.

18. Мусій В. Концепт «ЧЕСТЬ» в романтическом произведении. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*: Матеріали п'ятої Міжнародної науково-практичної конференції «Мови і світ: дослідження та викладання». Випуск 95 (1). Кіровоград, 2011. С.14-18

19. Нікульшина Т. Концепт як об'єкт дослідження українських та російських мовознавців. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*: Матеріали п'ятої Міжнародної науково-практичної конференції «Мови і світ: дослідження та викладання». Випуск 95 (1). Кіровоград, 2011. с.91-98

20. Прохорова О., Чукулай И. Комбинаторный потенциал лексем, репрезентирующих концепт ВОЗДУХ в русском и английском языках. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*: Матеріали п'ятої Міжнародної науково-практичної конференції «Мови і світ: дослідження та викладання». Випуск 95 (1). Кіровоград, 2011. С.19-23

21. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя: Прем'єр, 2008.

22. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
23. Собіпан Є. О. *Вербалізація концепту БІЛЬ в англійській та українській мовах. Studia Philologica*, 2017. Вип.1. pp. 54-58.
24. Старко В. Ф. Концепт ГРА в контексті слов'янських і германських культур (на матеріалі української, російської, англійської та німецької мов): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.15 “Загальне мовознавство”. К., 2004. 16 с
25. Сусов А. А. Размышления о концептах. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов*. Вип. 49. 2006. С.14-20. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://homepages.tversu.ru/~ips/ASusov2006a.html>.
26. Boroditsky L. Does Language Shape Thought? Mandarin and English Speaker's Conceptions of Time. *Cognitive Psychology*. 2001. Vol. 43, № 1. P. 1–22.
27. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org>
28. Dictionary by Merriam-Webster. URL: <https://www.merriam-webster.com>
29. Jaeckle J. *Film Dialogue*. London; New York : Wallflower Press, 2013. 223 p.
30. Jackendoff R. What is a Concept, That a Person May Grasp It? *Concepts: core readings* / ed. by E. Margolis, S. Laurence. Cambridge, Mass.: The MIT Press. 1999. P. 305 – 333.
31. Deignan A. *Conceptual Metaphor Theory*. URL: <http://creet.open.ac.uk/projects/metaphor-analysis/theories.cfm?paper=cmt>.
32. Kozloff S. *Overhearing Film Dialogue Text*. Berkeley; Los Angeles; London: University of California Press, 2000. 332 p.
33. Lechte J. *Key Contemporary Concepts*. L., Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications, 2003. 222 p.

34. Lakoff G. The contemporary theory of metaphor. *Metaphor and Thought/* ed. by A. Ortony. Cambridge: Cambridge Univ. Press. 1993. P. 202 – 251.
35. Murphy G. L. The Big Book of Concepts. Cambridge, MA. 2004. p. 568.
36. Oxford Learner's Dictionaries. URL:
<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>
37. Tendahl M., R. W. Gibbs Jr. Complementary perspectives on metaphor: Cognitive linguistics and relevance theory. *Journal of Pragmatics*. 2008. № 40. P. 1823 – 1864.
38. Tan E. S. Engaged and Detached Film Viewing: Exploring Film Viewers' Emotional Action Readiness. *Cognitive Media Theory / Nannicelli T., Taberham P. (Eds)*. New York: Routledge, 2014. P. 106-123.
39. Vanlacker-Sidtis D. Toward a dual processing of language: Normal and neurologic studies. *Language and Cognition*. 2003. Vol. 681. P. 7–15.
40. Vassiliou A. *Analysing Film Content: A Text-Based Approach*. Surrey: University of Surrey, 2006. 195 p.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ:

41. A little bit of heaven. URL: <https://www.kino-teatr.ru/kino/movie/hollywood/92293/online/>
42. Everything, everything. URL: <https://www.imdb.com/title/tt5001718/>
43. Now is good. URL: <https://www.common sense media.org/movie-reviews/now-is-good>
44. Third Star. URL: <https://www.imdb.com/title/tt1510906/>
45. Wonder. URL:
<https://www.moviefone.com/movie/wonder/20088964/where-to-watch/>